

JOKAISELLE LAPSELLE MAHDOLLISUUS ONNISTUA

Olemme eriarvoistumisen ja koulutusleikkausten myötä menettämässä sen, mitä Suomessa on aina pidetty erityisen arvokkaana: kaikkien mahdollisuuden kouluttautua niin pitkälle kuin omat kyvyt riittävät. Tätä mahdollisuutta ei kaikilla lapsilla enää ole.

Lasten luokkayhteiskunta on jo täällä. Se alkaa jo kohdusta, ja osa lapsista ja nuorista kasvaa koko matkan aikuisuuteen niukkuuden ympäröimänä. Päiväkoti ja koulu ovat paikkoja, joissa kaikkien pitäisi lähtökohdistaan huolimatta päästä kehittymään.

Syrjäytyminen voi toteutua monella tavalla. Lähes kolmasosa ammattiin opiskelevista tytöistä kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Kolme neljästä heikosti lukevasta lapsesta on poikia. Sateenkaarilapset ja -nuoret kokevat enemmän kiusaamista. Maahanmuuttajat tarvitsevat tukea suomen kielen opiskeluun, ja heidän opintiansä katkeaa muita aikaisemmin.

Haluamme varmistaa, että kaikki pysyvät opinpolulla. Koulun on kyettävä nostamaan heikommien pärjääviä, tukemaan erityistä tukea tarvitsevia ja antamaan kaikille lapsille hyvät eväät

elämään. Hyvä ja kannustava koulutus on paras turva niin yksilön kuin yhteiskunnan menestykselle.

Erityisen kipeästi resursseja tarvitaan varhaiskasvatukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino parantaa oppimistuloksia. Laadukkaan varhaiskasvatuksen piirissä olleet kouluttautuvat pidemmälle. Se on erityisen tuloksellista heikoimmassa asemassa oleville lapsille. Ammatillisen koulutuksen uudistus yhdessä leikkausten kanssa jättää nuoret yksin työpaikoille. Ilman täyskäännöstä siellä tulevat pärjäämään vain motivoituneimmat opiskelijat.

Yksilöiden ja ryhmien lisäksi kuntien, koulujen ja alueiden väliset oppimiserot kasvavat. Niiden kaventamiseen tarvitaan myönteisen erityiskohTELUN (positiivinen diskriminaatio) resursseja eli enemmän rahoitusta alueille ja kouluihin, jotka sitä eniten tarvitsevat. Haluamme että jokainen suomalainen koulu on hyvä - postinumerosta riippumatta.

SEITSEMÄN TAPAA TURVATA JOKAISEN LAPSEN KOULUTIE

1. MAKSUTON VARHAISKASVATUS 5-VUOTIAILLE HETI

Jokaisella lapsella on oikeus aloittaa koulutiensä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta. Tutkimusten mukaan osallistuminen varhaiskasvatukseen ennakoi pidempää koulupolkua ja parempia oppimistuloksia. Se on myös kustannustehokasta syrjäytymisen ehkäisyä. Osallistuminen varhaiskasvatukseen on Suomessa OECD-maiden alhaisinta. Tiedämme, että maksuttomuus lisää osallistumista varhaiskasvatukseen. Kuntaliiton arvion mukaan viisivuotiaista osallistuisi varhaiskasvatukseen jopa 95%, jos se olisi maksutonta. **On aika toimia ja turvata jokaiselle 5-vuotiaille neljä tuntia maksutonta varhaiskasvatusta päivässä.**

2. LAADUKAS VARHAISKASVATUS ON JOKAISEN LAPSEN OIKEUS

Lapsia ei saa erotella vanhempien työtilanteen perusteella. Päiväkodin pitää olla sellainen paikka, jonne jokainen lapsi haluaa mennä ja johon jokainen vanhempi haluaa lapsensa viedä. **Palautetaan jokaisen lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen.**

Huolehditään siitä, että ryhmäkoot pysyvät kohtuullisina. Koulutetut turvalliset ja luotettavat aikuiset kannattelevat päiväkodin arkea ja puuttuvat kiusaamiseen. Heillä pitää olla aikaa kohdata lapset yksilöinä ja suunnitella pedagogista toimintaa. **Palautetaan varhaiskasvatuksen ryhmäkoot ja henkilöstömitoitus hallituskautta edeltävälle tasolle.**

3. KAIKILLE KIVA PERUSKOULU

Suomalainen peruskoulu ei ole tasa-arvoinen. Jopa 16 prosentilla pojista ei ole riittävä lukutaitoa peruskoulun lopussa. Kolme neljästä heikosti lukevasta lapsesta on poikia. Tuetaan lapsia ja nuoria ainutlaatuisina yksilöinä, ei ensisijaisesti jonkin sukupuolen edustajina. **Tarjotaan opettajille täydennyskoulutusta sukupuolen moninaisuudesta ja varmistetaan, että kaikkiin sukupuoliin kohdistuu samat odotukset.**

Opettajankoulutus ei ole entisellään. Korkeakoululeikkaukset ovat vähentäneet tulevien opettajiemme kontaktiopetusta, harjoittelujaksoja ja kasvattaneet massaluentojen määrää. Hyväksi opettajaksi ei opi yksin kirjastossa istuen, vaan vuorovaikutuksessa opettajien ja oppilaiden välillä. **Perutaan korkeakoululeikkaukset.**

Koulutusleikkaukset ovat kasvattaneet peruskoulun ryhmäkokoja ja vähentäneet muun muassa opettajien mahdollisuutta osallistua täydennyskoulutuksiin, kun sijaisia ei enää palkata. Kuntien väliset erot opetuksessa ovat kasvaneet. Erotus peruskoulun aikana annettavan opetuksen määrässä voi olla jopa puoli vuotta. **Varmistetaan kaikkien koulujen riittävät resurssit ja osoitetaan positiivisen diskriminaation rahoja eli ylimääräistä tukea alueille ja kouluihin, jotka niitä eniten tarvitsevat. Huolehdi- taan riittävä rahoitus myös erityisopetuksen kolmiportaiselle tuelle.**

4. TUKEA NIVELVAIHEESEEN SIIRRYTTÄESSÄ TOISELLE ASTEELLE

Siirtyessään peruskoulusta toiselle asteelle nuori tekee päätöksiä, joilla on merkitys tämän mahdolliselle opintosuunnalle ja työllistymiselle. Nuoren yhteys tuttuun opinto-ohjaajaan katkeaa ja yhteistyö uuden opinto-ohjaajan kanssa alkaa vasta toisella asteella. Tämä kasvattaa riskiä koulupudokkuuteen sekä syrjäytymiseen. Tarjotaan tukiopinto-ohjausta oppilaille, joilta puuttuvat jatkosuunnitelmat peruskoulun jälkeen, joilla on heikot mahdollisuudet saada toisen asteen opiskelupaikka tai motivaatio-ongelmia. Tuella voidaan järjestää opinto-ohjausta tai erityisopettaja, jotka ovat mukana nuoren kouluarjessa ja laativat yhdessä oppilaan kanssa koulutus- tai urasuunnitelman sekä varasuunnitelman. **Aloitetaan tukiopinto-ohjaus yläkoulussa ja jatketaan sitä toisen asteen ensimmäisen vuoden loppuun asti.**

Kaikki nuoret ansaitsevat elämänsä turvallisen aikuisen. Taataan kaikille ammattitaitoinen ja riittävästi resursoitu opinto-ohjaus, joka tukee sujuvaa koulunkäyntiä, oman polun löytämistä sekä esittelee erilaisia jatko-opintovaihtoehtoja ja purkaa eri aloihin liittyviä ennakkoluuloja ja sukupuolittuneisuutta. Ulkomaista kieltä äidinkielenään puhuvat ohjataan liian usein lyhyille opiskelupoluille. Nuorten keskuudessa toimiva etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle luottamuksellisen aikuiskontaktin, joka auttaa pulmatilanteissa ja saavuttamaan muut palvelut. Koulussa työskentelevä sosiaalialan ammattilainen voi olla koko kouluyhteisölle merkittävä tuki. **Varmistetaan riittävät resurssit opinto-ohjaukselle sekä etsivälle nuorisotyölle.**

5. MAKSUTON TOINEN ASTE

Toiselle asteelle hakeutuminen on ensimmäinen askel tulevaisuuden unelmien toteutumiseen. Jokaisella tulee olla aito mahdollisuus valita itselleen sopiva ja mielekäs koulutusala lompakon paksuudesta riippumatta. Pelastakaa Lapset ry:n kyselyn mukaan lähes 60 prosentille oppilaista toisen asteen opintojen kustannukset ovat aiheuttaneet taloudellisia haasteita. Joka neljäs toisen asteen keskeyttänyt kertoo, että opintojen keskeyttämiseen on vaikuttanut heikko rahatilanne. Rahan puute ei saa vaikuttaa siihen, että opinnot jäävät kesken.

Ammattiin opiskellessa yllättävät kustannukset asettavat opiskelijat eriarvoiseen asemaan ja lisäävät koulupudokkuutta. Vaikka opetus on maksutonta, oppivälineet, kuten kirjat sekä tutkintomaksut, nostavat lukion suorittamisen kokonaiskustannukset jopa 2 500 euroon. Usein kuluja on vaikea ennakoida eikä niistä ole saatavilla selkeää tietoa. Joillekin perheille kustannukset ovat ylitsepääsemätön este. **Tehdään toisen asteen koulutuksesta maksutonta.**

6. KAVERIT PITÄVÄT TOISENSA AMIKSESSA

Aidosti nuorten saavutettavissa oleva ammatillinen koulutus, jossa on laadukasta opetusta ja hyvä yhteishenki, antaa valmiudet työelämään tai jatko-opintoihin. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen jälkeen siellä pärjäävät vain kaikista omatoimisimmat oppilaat. Amisreformi vähentää lähiovetusta ja jättää oppilaat yksin työpaikoille. Oma porukka sitoo ammattiin opiskelevaa tehokkaasti kouluun. Ryhmytyminen tapahtuu lähiovetuksessa. Opintojen sujumisen ja keskimääräisen viikottaisen lähiovetuksen määrällä on suora suhde. Lähiovetus mahdollistaa myös opetuksen räätälöimisen oppilaiden tarpeiden mukaan.

Amisbarometrin mukaan noin viidennes ammattiin opiskelevista on kokenut kiusaamista. Vieraskielisistä opiskelijoista 24 prosenttia kokee tullessa syrjityksi etnisen tai kulttuurisen taustansa takia, 23 prosenttia opettajien taholta. Yksinäisyys, kiusatuksi ja syrjityksi tuleminen kokemukset ovat riskitekijöitä opintojen keskeyttämiseksi. Lähiovetuksessa tapahtuva ryhmyttäminen on tehokasta kiusaamisen ennaltaehkäisyä. Oppilaitoksissa tulee myös olla sellainen ilmapiiri, että kiusaamisesta on helppo kertoa. **Palautetaan opettajat ammatillisiin oppilaitoksiin ja turvataan riittävät resurssit lähiovetukselle. Lisätään resursseja opettajien täydennyskoulutuksessa erilaisuuden kohtaamiseen ja varmistetaan riittävä opiskelijahuolto.**

7. OPINNOT EDISTYVÄT KUN OPISKELIJA SAA SYÖDÄKSEEN

Opintorahalla ei enää elä. Kaikki opiskelijat eivät voi käydä töissä tai uskalla nostaa lainaa, mutta opiskelijan toimeentuloa on muutettu entistä lainapainotteisemmaksi. Opiskelijoiden taloudelliset huolet ovat lisääntyneet. Taloudelliset huolet aiheuttavat opintojen pitkeyttämisen lisäksi esimerkiksi ahdistuneisuutta ja muita mielenterveysongelmia. Sosiaalinen tausta vaikuttaa muun muassa siihen, kuinka paljon aikaa opiskelija käyttää yliopisto-opiskeluun. Kaikilla pitää olla mahdollisuus keskittyä opintoihin.

Korkeakouluopiskelijoiden lisäksi opintotukeen turvautuvat niin ala- ja täysi-ikäiset itsenäisesti asuvat kuin vanhempiansa luona asuvat toisen asteen opiskelijat. Pikavippien ottaminen on kaksinkertaistunut viimeisen kahden vuoden aikana ammattiin opiskelevien joukossa. Heikoimmin toimeen tulevista ammattiin opiskelevista peräti 30 prosenttia on turvautunut pikavippeihin tai kulutusluottoihin. **Tehdään opintorahan reilu tasokorotus kaikille opiskelijoille.**